

Omzendbrief omtrent de verschillende statuten met betrekking tot klassieke scrapie

Referentie	PCCB/S2/BHOE/1318280	Datum	05/10/2015
Huidige versie	1.0	Van toepassing vanaf	Datum van publicatie
Trefwoorden	Schapen, geiten, klassieke scrapie, OSE-resistent statuut van niveau 1, statuut verwaarloosbaar risico, statuut gecontroleerd risico, handelsverkeer		

Opgesteld door	Goedgekeurd door
Verhoeven Bénédicte, attaché	Lefevre Vicky, directeur-generaal

1. Doel

Deze omzendbrief heeft als doel de voorwaarden vast te stellen voor het verkrijgen van het OSE-resistent statuut van niveau 1, het statuut verwaarloosbaar risico op klassieke scrapie en het statuut gecontroleerd risico op klassieke scrapie.

Omzendbrief PCCB/S2/BHOE/1234228 van 01/01/2015 met betrekking tot het toekennen van een statuut verwaarloosbaar of gecontroleerd risico op klassieke scrapie, noodzakelijk in het kader van het handelsverkeer van fokschapen en fokgeiten en omzendbrief PCCB/S2/BHOE/540922 van 29/09/2010 betreffende de voorwaarden ter verkrijging van het statuut van niveau 1-resistentie tegen overdraagbare spongiforme encefalopathieën bij schapenrassen, worden opgeheven.

2. Toepassingsgebied

Voorwaarden ter verkrijging van het OSE-resistent statuut van niveau 1, het statuut verwaarloosbaar risico op klassieke scrapie en het statuut gecontroleerd risico op klassieke scrapie.

3. Referenties

3.1. Wetgeving

Verordening (EG) nr. 999/2001 van het Europees Parlement en de Raad van 22 mei 2001 houdende vaststelling van voorschriften inzake preventie, bestrijding en uitroeiing van bepaalde overdraagbare spongiforme encefalopathieën.

Koninklijk besluit van 6 maart 2007 ter organisatie van fokprogramma's ter verkrijging van resistentie tegen overdraagbare spongiforme encefalopathieën bij schapenrassen.

Koninklijk besluit van 10 augustus 2005 betreffende de veterinairerechtelijke voorschriften voor de invoer en het verkeer van schapen en geiten.

3.2. Andere

/

4. Definities en afkortingen

- 1) OSE: overdraagbare spongiforme encefalopathieën.
- 2) Handelsverkeer: verkeer tussen lidstaten van de Europese Unie.
- 3) Fokschaaap: schaaap bestemd om hetzij rechtstreeks hetzij via een erkend verzamelcentrum naar de plaats van bestemming te worden vervoerd, voor fok- en gebruiksdoeleinden.
- 4) Fokgeit: geit bestemd om hetzij rechtstreeks hetzij via een erkend verzamelcentrum naar de plaats van bestemming te worden vervoerd, voor fok- en gebruiksdoeleinden.
- 5) Mestschaaap: schaaap bestemd om hetzij rechtstreeks hetzij via een erkend verzamelcentrum naar de plaats van bestemming te worden vervoerd, om te worden vetgemest voor de slacht.
- 6) Mestgeit: geit bestemd om hetzij rechtstreeks hetzij via een erkend verzamelcentrum naar de plaats van bestemming te worden vervoerd, om te worden vetgemest voor de slacht.
- 7) Slachtschaaap: schaaap bestemd om hetzij rechtstreeks hetzij via een erkend verzamelcentrum naar een slachthuis te worden geleid om daar te worden geslacht.
- 8) Slachtgeit: geit bestemd om hetzij rechtstreeks hetzij via een erkend verzamelcentrum naar een slachthuis te worden geleid om daar te worden geslacht.
- 9) Schaaap met prioneiwitgenotype (hierna 'genotype') ARR/ARR: schaaap waarvan het genotype werd aangetoond op basis van:
 - a) een genotyperingstest, uitgevoerd in een erkend laboratorium, of
 - b) een afstammingsbewijs, afgeleverd door een erkende fokvereniging, of
 - c) de afkomst van een beslag met een OSE-resistent statuut van niveau 1, of
 - d) een officieel gezondheidscertificaat, waarop het genotype ARR/ARR uitdrukkelijk vermeld staat.
- 10) FAVV: Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen.
- 11) PCE: provinciale controle-eenheid van het FAVV.

5. Het OSE-resistent statuut van niveau 1

5.1. Voorwaarden ter verkrijging van het OSE-resistent statuut van niveau 1

Op vraag van de verantwoordelijke verleent het FAVV een erkenning van het OSE-resistent statuut van niveau 1 aan het **beslag waarvan alle schapen het genotype ARR/ARR hebben**.

Naast de algemene gegevens (*zie punt 7.1*), moet elke schapenhouder die het statuut van niveau 1 wil verkrijgen volgende gegevens aan het FAVV overmaken:

- 1) bewijs dat bij alle ingezette fokrammen een genotyperingstest werd uitgevoerd in een erkend laboratorium, vóór hun eerste gebruik, waaruit blijkt dat ze het genotype ARR/ARR bezitten;
- 2) bewijs dat ook alle andere dieren het genotype ARR/ARR bezitten:
 - het resultaat van een genotyperingstest uitgevoerd in een erkend laboratorium, of
 - een afstammingsbewijs, afgeleverd door een erkende fokvereniging, of
 - de afkomst van een beslag met een OSE-resistent statuut van niveau 1, of

- een officieel gezondheidscertificaat, waarop het genotype ARR/ARR uitdrukkelijk vermeld staat.

5.2. Genotypering

De monsternemingen van biologisch materiaal gebeuren door een erkend dierenarts. Het nemen van wol ter bemonstering kan gebeuren door een andere persoon, die hiertoe speciaal door de fokverenigingen is aangeduid.

De recipiënten voor de monsters van biologisch materiaal dragen ten minste de vermeldingen van:

- het officiële oormerk,
- in voorkomend geval het identificatienummer toegekend in het kader van het programma voor de verbetering van de schapen- en geitenrassen,

en zijn tijdens hun verzending van het bedrijf van de verantwoordelijke naar een door het FAVV erkend laboratorium vergezeld van een document voor de monsterneming dat minstens de volgende gegevens bevat:

- officiële oormerknummers en identificatienummers fokkerij,
- ras en geslacht bemonsterd dier,
- beslagnummer van het bedrijf waartoe het bemonsterde dier behoort,
- naam en adres verantwoordelijke van het dier,
- naam en adres monsternemer,
- datum bemonstering,
- aard van het monster.

De laboratoriumanalyses ter bepaling van het genotype worden uitsluitend uitgevoerd in een door het FAVV erkend laboratorium (lijst met erkende laboratoria, zie: <http://www.favv-afsc.fgov.be/laboratoria/erkendelaboratoria/algemeenheden/lijst.asp>) of door een buitenlands laboratorium dat geaccrediteerd en erkend is in het kader van de fokprogramma's bedoeld in Beschikking 2003/100/EG.

Het CODA is het nationaal referentielaboratorium voor de genotyperingen.

De resultaten van de analyses voor de genotypering die gedaan zijn vóór het in werking treden van het koninklijk besluit van 6 maart 2007 ter organisatie van fokprogramma's ter verkrijging van resistentie tegen overdraagbare spongiforme encefalopathieën bij schapenrassen op 2 april 2007, mogen gebruikt worden ter bepaling van het genotype van fokrammen en vrouwelijke dieren.

De betreffende schapen zijn individueel geïdentificeerd overeenkomstig het koninklijk besluit van 3 juni 2007 betreffende de identificatie en de registratie van schapen, geiten en hertachtigen. In geval van verlies van een oormerk moet het dier onmiddellijk opnieuw geïdentificeerd worden met een oormerk met hetzelfde nummer.

Voor wat betreft het bepalen van een genotype op basis van afstammingsgegevens, legt de aanvrager vooraf een afstammingsbewijs, afgeleverd door de erkende fokvereniging waar het betreffende dier is ingeschreven of geregistreerd, voor aan het FAVV.

5.3. Maatregelen in geval van aankoop van nieuwe dieren

Aan het beslag kan enkel een nieuw dier toegevoegd worden indien het voldoet aan één van volgende voorwaarden:

- 1) het dier is afkomstig van een ander beslag met OSE-resistent statuut van niveau 1;

- 2) het dier beschikt over een afstammingsbewijs, afgeleverd door een erkende fokvereniging, waaruit blijkt dat de 2 ouderdieren over het genotype ARR/ARR beschikken;
- 3) uit genotypering, uitgevoerd in een erkend laboratorium, is gebleken dat het dier het genotype ARR/ARR heeft;
- 4) het dier is ingevoerd vanuit het buitenland, vergezeld van een officieel gezondheidscertificaat, waarop het genotype ARR/ARR uitdrukkelijk vermeld staat.

5.4. Opvolging OSE-resistent statuut van niveau 1

Teneinde na te gaan of de beslagen met een OSE-resistent statuut van niveau 1 blijvend aan de hertoe vereiste criteria voldoen, worden de schapen van deze beslagen bemonsterd als volgt :

- 1) op het beslag worden alle ingezette fokrammen getest om hun genotype na te gaan, vóór hun eerste gebruik als fokram en dit op initiatief van de schapenhouder;
- 2) jaarlijks worden op 20% van de deelnemende beslagen de aanwezige fokschapen steekproefsgewijs bemonsterd door middel van een officiële controle op initiatief van het FAVV. Hierbij wordt ook een controle uitgevoerd van het bewijs dat alle dieren over het ARR/ARR genotype beschikken (afstammingsbewijzen, resultaten van laboratoriumonderzoeken, enz.).

6. De statuten verwaarloosbaar en gecontroleerd risico op klassieke scrapie

6.1. Algemeen

Schapen met genotype ARR/ARR kunnen steeds in het handelsverkeer worden gebracht, tenzij zij afkomstig zijn van een beslag waarvoor beperkingen gelden wegens het voorkomen van klassieke scrapie.

Schapen afkomstig van een **beslag met een OSE-resistent statuut van niveau 1** (zie punt 5), **kunnen steeds in het handelsverkeer worden gebracht** aangezien zij allemaal over het genotype ARR/ARR beschikken. Indien er ten minste zeven jaar geen geval van klassieke scrapie is bevestigd, kunnen de beslagen met OSE-resistent statuut van niveau 1 door het FAVV ook erkend worden als beslag met een verwaarloosbaar risico op klassieke scrapie.

Fokschapen, die niet over het genotype ARR/ARR beschikken, **fokgeiten** en sperma en embryo's van deze dieren kunnen enkel in het handelsverkeer worden gebracht wanneer ze afkomstig zijn van beslagen met een statuut verwaarloosbaar risico of een statuut gecontroleerd risico op klassieke scrapie.

Fokschapen, die niet over het genotype ARR/ARR beschikken, fokgeiten en sperma en embryo's van deze dieren, bestemd voor een lidstaat met een verwaarloosbaar risico op klassieke scrapie¹ of met een nationaal bestrijdingsprogramma¹, moeten afkomstig zijn van een beslag met een statuut verwaarloosbaar risico.

Mestschapen, die geen genotype ARR/ARR hebben en **mestgeiten** die bestemd zijn voor een lidstaat met een verwaarloosbaar risico op klassieke scrapie¹ of met een nationaal

¹ Zie bijlage VIII, hoofdstuk A, afdeling A, punten 2.3 en 3.2 bij Verordening (EG) nr. 999/2001 van het Europees Parlement en de Raad van 22 mei 2001 houdende vaststelling van voorschriften inzake preventie, bestrijding en uitroeiing van bepaalde overdraagbare spongiforme encefalopathieën.

bestrijdingsprogramma¹, moeten eveneens afkomstig zijn van een beslag met een statuut verwaarloosbaar risico op klassieke scrapie.

Mestschape en mestgeiten, bestemd voor andere lidstaten, hoeven niet aan deze voorwaarde te voldoen.

Het handelsverkeer van **slachtschape en –geiten** vereist geen kwalificatie voor het risico op klassieke scrapie van het beslag van herkomst.

6.2. Voorwaarden ter verkrijging van de statuten verwaarloosbaar en gecontroleerd risico op klassieke scrapie

Ter verkrijging van het statuut verwaarloosbaar risico op klassieke scrapie, moet een schape- of geitenbeslag ten minste 7 jaar voldoen aan onderstaande voorwaarden. Om een statuut gecontroleerd risico op klassieke scrapie te krijgen, moet een beslag ten minste 3 jaar aan deze voorwaarden voldoen:

- 1) de schape en geiten zijn permanent geïdentificeerd en er worden registers bijgehouden zodat zij tot hun beslag van geboorte kunnen worden getraceerd;
- 2) de verplaatsingen van schape en geiten van en naar het beslag worden geregistreerd;
- 3) alleen de volgende schape en geiten worden binnengebracht:
 - i. schape en geiten van beslagen met een verwaarloosbaar risico op klassieke scrapie (*in geval van het statuut verwaarloosbaar risico*) of van beslagen met een verwaarloosbaar of gecontroleerd risico op klassieke scrapie (*in geval van het statuut gecontroleerd risico*);
 - ii. schape en geiten van beslagen die gedurende ten minste zeven jaar (*in geval van het statuut verwaarloosbaar risico*) of ten minste 3 jaar (*in geval van het statuut gecontroleerd risico*) of ten minste even lang als het bedrijf waarop zij worden binnengebracht, voldoen aan de punten 1) tot en met 9);
 - iii. schape met genotype ARR/ARR;
- 4) het bedrijf wordt minimaal jaarlijks door een officiële dierenarts van het FAVV gecontroleerd om na te gaan of aan de punten 1) tot en met 9) wordt voldaan (*zie punt 7.2.2*);
- 5) er zijn geen gevallen van klassieke scrapie bevestigd;
- 6) alle schape en geiten die ouder zijn dan 18 maanden en voor menselijke consumptie zijn geslacht, worden door een officiële dierenarts gekeurd en alle dieren die neurologische tekenen vertonen, worden in een erkend laboratorium op klassieke scrapie getest. Alle schape en geiten ouder dan 18 maanden die gestorven zijn of om andere redenen dan slacht voor menselijke consumptie gedood zijn, worden in een erkend laboratorium op klassieke scrapie onderzocht (*zie punt 6.3*);
- 7) alleen de volgende embryo's en eicellen van schape en geiten worden binnengebracht:
 - i. embryo's en eicellen van donordieren die sinds hun geboorte zijn gehouden in een lidstaat met een verwaarloosbaar risico op klassieke scrapie of op een beslag met een verwaarloosbaar of een gecontroleerd risico op klassieke scrapie, of die aan de volgende voorwaarden voldoen:
 - zij zijn permanent geïdentificeerd zodat zij tot hun beslag van geboorte kunnen worden getraceerd;
 - zij zijn sinds hun geboorte gehouden op beslagen waar tijdens hun verblijf geen gevallen van klassieke scrapie zijn bevestigd;
 - zij vertoonden geen klinische tekenen van klassieke scrapie ten tijde van de winning van de embryo's of eicellen;
 - ii. embryo's of eicellen van schape met tenminste 1 ARR-allel;

- 8) alleen het volgende sperma van schapen en geiten wordt binnengebracht:
- i. sperma van donordieren die sinds hun geboorte zijn gehouden in een lidstaat met een verwaarloosbaar risico op klassieke scrapie of op een beslag met een verwaarloosbaar of een gecontroleerd risico op klassieke scrapie, of die aan de volgende voorwaarden voldoen:
 - zij zijn permanent geïdentificeerd zodat zij tot hun beslag van geboorte kunnen worden getraceerd;
 - zij vertoonden geen klinische tekenen van klassieke scrapie ten tijde van de winning van het sperma;
 - ii. sperma van rammen met genotype ARR/ARR;
- 9) de schapen en geiten op het beslag hebben geen direct of indirect contact, met inbegrip van gemeenschappelijk gebruik van weiden, met schapen en geiten van beslagen met een lagere status (*zie punt 6.4 voor richtlijnen omtrent niet-commerciële verzamelingen*).

6.3. Modaliteiten betreffende de bemonstering van kadavers

Indien op het beslag met statuut verwaarloosbaar of gecontroleerd risico op klassieke scrapie een schaap of geit van 18 maanden of ouder sterft of gedood wordt, moet zo snel mogelijk contact opgenomen worden met de PCE. Hiertoe stuurt de verantwoordelijke van het beslag het document 'Verplicht onderzoek op scrapie met het oog op het intracommunautair handelsverkeer van fokschapen en –geiten' (*zie bijlage*) naar de PCE per fax of e-mail (contactgegevens van de PCE zie <http://www.favv.be/pce/>). Het dode dier zal worden opgehaald door de krengenophaaldienst van het CODA.

De kosten van de snelle OSE-diagnosetest zijn ten laste van het FAVV.

6.4. Richtlijnen voor niet-commerciële verzamelingen (keuringen, prijskampen, jaarmarkten...) van dieren afkomstig van een beslag met verwaarloosbaar of gecontroleerd risico op klassieke scrapie

Om te vermijden dat schapen en geiten van een beslag met een statuut verwaarloosbaar of gecontroleerd risico op klassieke scrapie direct of indirect contact hebben met dieren met een lagere status (*zie punt 6.2, 9*), worden op de niet-commerciële verzamelingen waaraan zij deelnemen volgende richtlijnen in acht genomen:

- de dieren van beslagen met erkend scapiestatuuat worden apart gestald op het terrein,
- de dieren van beslagen met een erkend scapiestatuuat worden apart geshowd,
- er wordt apart voeder en water voorzien,
- hoogdrachtige of pasgelammerde dieren worden niet toegelaten om deel te nemen,
- bovenvernoemde voorwaarden zijn opgenomen in het huishoudelijk reglement van de niet-commerciële verzameling,
- in hun aanvraag voor een toelating geven de organisatoren van niet-commerciële verzamelingen aan waar de verschillende groepen gestald zullen worden.

7. Modaliteiten voor het toekennen, schorsen, intrekken en beheren van de statuten met betrekking op klassieke scrapie

Het beheer van de statuten met betrekking tot klassieke scrapie gebeurt door de PCE's in Sanitel.

7.1. Modaliteiten voor de aanvraag van een statuut

Het initiatief tot aanvraag van het scrapiestatuut gaat uit van de verantwoordelijke van het beslag. Bij de aanvraag van een statuut met betrekking tot klassieke scrapie, moeten volgende gegevens aan het FAVV worden overgemaakt:

- 1) naam en adres van de verantwoordelijke;
- 2) beslagnummer;
- 3) inventaris van alle dieren die deel uitmaken van het beslag;
- 4) van elk individueel dier het ras, geslacht, nummer van het officieel oormerk, en in voorkomend geval het identificatienummer betreffende de verbetering van de schapen- en geitenrassen.

7.2. Modaliteiten voor het behoud van een statuut

7.2.1. OSE-resistent statuut van niveau 1

Op initiatief van de schapenhouder worden alle ingezette fokrammen getest om hun genotype na te gaan.

Daarnaast bemonstert het FAVV jaarlijks op 20% van de deelnemende beslagen steekproefsgewijs de aanwezige fokschapen. Tijdens deze controle wordt ook een documentencontrole uitgevoerd (afstammingsbewijzen, resultaten van genotyperingstesten, gezondheidscertificaten,...) om na te gaan of alle aanwezige dieren over het genotype ARR/ARR beschikken (*zie ook punt 5.4*).

7.2.2. Statuten verwaarloosbaar en gecontroleerd risico op klassieke scrapie

Om aan de voorwaarde van de jaarlijkse officiële controle (*zie punt 6.2, 4*) te voldoen, zal de officiële dierenarts op het moment van de certificatie voor export, minimaal 1 maal per jaar de hierboven vernoemde voorwaarden voor het verkrijgen van een statuut verwaarloosbaar of gecontroleerd risico op klassieke scrapie controleren. Tijdens deze controle zullen o.a. de registers nagekeken worden teneinde te controleren dat enkel dieren werden binnengebracht uit beslagen met ten minste een statuut gecontroleerd risico of dieren met een genotype ARR/ARR. Beslagen die evenwel niet elk jaar een dier in het handelsverkeer brengen en zodanig niet bezocht worden door een officiële dierenarts, zullen een controle bij hun PCE moeten aanvragen teneinde te voldoen aan de jaarlijks vereiste officiële controle. Het initiatief tot aanvraag van deze jaarlijkse controle, die een voorwaarde is om het scrapiestatuut te behouden, ligt bij de verantwoordelijke van het beslag. De kosten van deze controle zijn ten laste van de verantwoordelijke van het beslag.

Beslagen die voor het eerst fokschapen, die geen genotype ARR/ARR hebben of fokgeiten in het handelsverkeer willen brengen, moeten een statuut aanvragen bij de PCE. Ter verkrijging van dit statuut zullen ze moeten aantonen dat aan alle voorwaarden van punt 6.2 voldaan is en dit voor ten minste 3 jaar (of 7 jaar indien men een statuut verwaarloosbaar risico op klassieke scrapie wenst). Deze beslagen zullen eveneens jaarlijks gecontroleerd worden. Het initiatief tot aanvraag van het statuut en het voldoen aan de vereiste van de jaarlijkse officiële controle ligt bij de verantwoordelijke van het beslag. De verantwoordelijke zal dus jaarlijks een officiële controle bij het FAVV moeten aanvragen teneinde te voldoen aan de jaarlijks vereiste controle.

Beslagen die menen aanspraak te kunnen maken op het statuut verwaarloosbaar risico op klassieke scrapie, moeten dit statuut eveneens aanvragen bij hun PCE en alle stukken die bewijzen dat aan bovenvernoemde voorwaarden is voldaan ter beschikking stellen.

7.3. Modaliteiten voor de schorsing of de intrekking van een statuut

Indien blijkt dat niet meer is voldaan aan de criteria, deelt het FAVV aan de verantwoordelijke haar intentie mee om de erkenning van het statuut van het beslag in te trekken. De verantwoordelijke beschikt over een periode van vijftien dagen om per aangetekende brief zijn bezwaren aan het FAVV mee te delen en, in voorkomend geval, te verzoeken door deze gehoord te worden of verbeteringen voor te stellen teneinde tegemoet te komen aan de ingeroepen motieven. De betrokken PCE onderzoekt de bezwaren en voorgestelde verbeteringen en voert een nieuwe controle uit. Het FAVV stelt de verantwoordelijke in kennis van het resultaat van deze controle. Indien het FAVV van oordeel is dat nog steeds niet is voldaan aan de criteria bevestigt zij de voorgenomen maatregelen tot intrekking van het statuut.

8. Bijlagen

Document 'Verplicht onderzoek op scrapie met het oog op het intracommunautair handelsverkeer van fokschapen en –geiten'.

9. Overzicht van de revisies

Overzicht van de revisies van de omzendbrief		
Versie	Van toepassing vanaf	Reden en omvang van de revisie
1.0	Datum van publicatie	Originele versie. Samenvoeging van omzendbrieven PCCB/S2/BHOE/540922 en PCCB/S2/BHOE/1234228. Toevoeging van richtlijnen voor niet-commerciële verzamelingen.